

Pitkäjänteistä perusopetusta ja vierailevia tähtiä: Käyttöliittymien ja käytettävyyden opetusta Tampereen yliopistossa

*Kari-Jouko Räihä,
Tampereen yliopisto,
Tietojenkäsittelyopin laitos*

Opintojakso "Käyttöliittymät" järjestettiin Tampereen yliopistossa ensimmäisen kerran vuonna 1986. Tampere oli edelläkävijöitä Suomessa ja jopa koko maailmassa: käyttöliittymien rooli tärkeänä osana tietojenkäsittelytieteitä on laajemmin herätty huomaamaan vasta 1990-luvulla. Kurssi oli alusta alkaen suosittu. Se oli aluksi pakollinen, sittemmin valinnainen, mutta suoritusmääriin tämä ei ole vaikuttanut. Tähän mennessä kurssin on suorittanut 675 opiskelijaa, siis yli 56 opiskelijaa vuosittain. Hyvä lukema, kun ottaa huomioon että uusien pääaineopiskelijoiden määrä oli vuosikaudet alle 40. Kurssi onkin kiinnostanut opiskelijoita yli tiedekuntarajojen.

Käyttöliittymät ja hyvää käytettävyyttä tukevat suunnittelu- ja arviointimenetelmät ovat vuosien varrella kehittyneet, ja niin on kurssin sisältökin. Sen nimikin on muuttunut muotoon "Ihmisen ja tietokoneen vuorovaikutus" kuvaamaan sitä, että aihetta lähestytään yleisemmin kuin vain nykyisten käyttöliittymäteknikoiden näkökulmasta. Luonteeltaan kurssi on kuitenkin aina ollut alueeseen laveasti johdettava peruskurssi.

Kiinnostavan materiaalin määrän kasvaessa ja myös yhä useampien opiskelijoiden kiinnostuttua alueesta on kurssitarjontaa hiljalleen lisätty

siten, että ensi syksystä alkaen on käyttöliittymien ja käytettävyyden alueelta tarjolla opintojaksoja opintojen ensimmäisestä viimeiseen vuoteen. Opiskelija voi siis niin halutessaan suuntautua tämän alueen asiantuntijaksi ja sisällyttää tutkintoonsa esi-merkiksi seuraavat opintojaksot:

1. vuosi:

Tietokoneavusteinen opetus

2. vuosi:

Ihmisen ja tietokoneen vuorovaikutus

Internet-pohjaiset oppimisympäristöt

Graafisen käyttöliittymän suunnittelu ja arviointi

Internet-pohjaisen oppimisympäristön laadinta

3.-4. vuosi:

Graafisen käyttöliittymän ohjelmointi

Ryhmäohjelmat

Agenttiohjelmointi

Information visualization

New interaction techniques

Jatko-opinnot:

Advanced Course on Human-Computer Interaction

Viimeksimainittu kurssi ansaitsee erityismaininnan. Ensinnäkin se perehdyttää opiskelijat tutkimuksen tekoon käyttöliittymien alueella, ja on tässä tehtävässä toiminut hyvin: useat opiskelijoiden kurssia varten tekemät tutkimukset ovat sittemmin löytäneet tiensä alan kansainvälisiin

konferensseihin. Tämän lehden lukijoita kiinnostanee kuitenkin erityisesti, että kurssin luennoijina käytetään enimmäkseen ulkomaisia guruja. Heistä ainakin osalla on sa-nottavaa, joka kiinnostaa myös käytännön työelämässä toimivia. Kukin vierailija pitää intensiivisen noin 10 tunnin luentojakson 1-2 päivän aikana. Kurssi järjestetään keväisin, ja ensi keväänä on vuorossa kolmas kerta. Tähänastisia hittejä ovat olleet mm. Susan Drayn luennot aiheesta "Structured Observation: Methods for Understanding Users and Their Work in Context" sekä Kevin Mulletin luennot aiheesta "Designing Visual Interfaces". Kurssin suorittaa jatko-opintomielessä vuosittain 10-15 opiskelijaa, mutta vierailuluennot ovat koonneet jo parisensataa kuulijaa niin yliopistoista kuin yrityksistäkin. Ensi kevään luennoijien kanssa neuvotellaan parhaillaan, ja luentoaikataulut tulevat löytymään WWW:n kautta sivulta <http://www.cs.uta.fi/~kjr/ACHCI/>.